

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

† ΠΡΩΤ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΑΝΕΡΟΥ

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΝΟΥ

«ΟΙ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΜΑΣ»

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Ηλείας και κλεινέ Ποιμενάρχη της της Ιεράς αυτής Μητροπόλεως κ. Γερμανέ,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Ρόδου κ. Κύριλλε, εκπρόσωπε της Αυτού Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Δωδώνης και Πρόεδρε της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Προσκυνηματικών Περιηγήσεων κ. Χρυσόστομε,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Λευκάδος κ. Θεόφιλε,

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτη Ζακύνθου κ. Διονύσιε,

Θεοφιλέστατοι,

Πανοσιολογιώτατε Γραμματεύ της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Προσκυνηματικών Περιηγήσεων πάτερ Σπυρίδων,

Σεβαστοί Πατέρες και αδελφοί,

Ελλογιμώτατοι κύριοι καθηγηταί,

Κυρίες και κύριοι σύνεδροι,

Επιτρέψατέ μου, πριν, με τον προσήκοντα σεβασμό, παρουσιάσουμε στην παρούσα Σύναξή μας, ορισμένες διαπιστώσεις πού σχετίζονται με την Ποιμαντική του Προσκυνητή, πού ασκείται στο Πανελλήνιο Ιερό Ίδρυμα Ευαγγελιστρίας Τήνου, από της συστάσεώς του μέχρι σήμερα, να Σας μεταφέρω τον αδελφικό χαιρετισμό και τις ευχές του Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας, Μητροπολίτη Σύρου και Τήνου κ. Δωροθέου Β΄.

Παιδιά, νέοι με την πλέον σύγχρονη εμφάνιση, άνδρες ώριμοι και γυναίκες, γέροντες υποβασταζόμενοι, αλλά και οικογένειες με τα βρέφη τους και τα νήπια θα πεζοπορήσουν άλλοτε ανυπόδητοι, ακόμη και γονυπετείς, υπομένοντες και τις πιο ακραίες καιρικές συνθήκες, σιωπηλοί, σκεπτικοί, φορτωμένοι το τάμα της ικεσίας ή και της ευχαριστίας, άλλοι από αυτούς μαυροντυμένοι θα διανυκτερεύσουν στον τόπο του προσκυνημάτων, θα προσπέσουν ικετευτικά μπροστά στην αγία εικόνα της Μεγαλόχαρης, στον

πανιέρο Ναό της, στη Χώρα της Τήνου, και θα επικαλεσθούν με θέρμη την ευσπλαχνία της.

Οι Σεβασμιώτατοι Αρχιερείς απ' όλη την Ελλάδα, κληρικοί κάθε βαθμού, μοναχοί και μοναχές, οι οποίοι κατ' έτος ηγούνται προσκυνηματικών αποδημιών από τις επαρχίες τους προς την Τήνο, με βαθύτατη ευλάβεια και ελπίδα στρέφουν τα μάτια τους βουρκωμένα, ως άλλοι «Απόστολοι εκ περάτων» προς την φιλόστοργη μητέρα των μητέρων μας.

Κατάνυξη και εσωτερική συντριβή είναι η εμπειρία από τις τέσσερις μεγάλες λιτανείες που κάθε χρόνο πραγματοποιούνται στο ιερό νησί της Τήνου, κατά την 30η Ιανουαρίου, ημέρα της ευρέσεως της αγίας Εικόνας (30 Ιανουαρίου 1823), κατά την 25η Μαρτίου, εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, κατά την 23η Ιουλίου, εορτή του οράματος της Οσίας Πελαγίας (23 Ιουλίου 1822) και κατά την 15η Αυγούστου, εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, όπου οι πανέλληνες ενθυμούμεθα τον άνανδρο τορπιλισμό του ευδρόμου "ΕΛΛΗ" το 1940.

Κατά τις πάνδημες αυτές λιτανείες, συγκινούμεθα όταν βλέπουμε να συνωστιάζονται κυριολεκτικά οι προσκυνητές, ασθενείς συνάνθρωποί μας, διά να καταφέρουν να πλησιάσουν, να αγγίξουν και τελικά να κλείνουν την κεφαλή τους για να περάσει εικόνα επάνω από αυτούς.

Κατά τις Κυριακές, τις μεγάλες εορτές, αλλά και κάθε μέρα του χρόνου, στον Πανιέρο Ναό της Παναγίας συντελούνται φοβερά, ένδοξά τε και εξαίσια. Σύγχρονοι πατέρες της Εκκλησίας τα ονομάζουν «Παναγιοφάνειες».

Θεάται η Θεοτόκος από πολλούς, άλλοτε να εξέρχεται της Ωραίας Πύλης, να περνά ανάμεσα από τους πιστούς, να στέκεται δίπλα στο ιερό εικόνισμα και με σταυρό στα χέρια να ευλογεί. Και αυτά όχι σε παλαιότερες εποχές, αλλά στις μέρες μας, όπως προκύπτει και από ομολογίες πιστών, οι οποίοι, σεβόμενοι και τιμώντας αυτές τις ιερές στιγμές δια της σιωπής, τις καταθέτουν συντετριμμένοι στα εξομολογητήρια.

Από το 1823, χρόνο ευρέσεως της ιεράς εικόνας, εκατομμύρια είναι οι προσκυνητές που έφθασαν εδώ στην Τήνο για να προσκυνήσουν το ιερό εικόνισμα, και λέμε εκατομμύρια γιατί όπως μας πληροφορούν κάθε χρόνο οι τοπικές αρχές του νησιού και η τοπική Λιμενική αρχή, ξεπερνά το ένα εκατομμύριο ο αριθμός των αφικνουμένων στην Τήνο.

Ανάμεσα στα εκατομμύρια των προσκυνητών συγκαταλέγονται προκαθήμενοι εκκλησιών, Αρχιερείς, κληρικοί κάθε βαθμού, άνθρωποι από την Ελλάδα και το εξωτερικό, (θα λέγαμε λαοί, φυλές και γλώσσες), ανώνυμοι και επώνυμοι, άνθρωποι κάθε τάξεως και επαγγέλματος, διακεκριμένοι

επιστήμονες, δημόσιοι λειτουργοί, οι εν υπεροχή όντες, ναυτικοί, υπηρετούντες στο Στρατό και τα Σώματα Ασφαλείας, καθημερινοί άνθρωποι που τους προσπερνάμε πολλές φορές αδιάφοροι και μας προσπερνούν. Και μέσα σ' αυτό το ετερόκλητο πλήθος, προσκυνητές της Παναγίας όλοι οι διακριθέντες επί οσιώτητι και αγιότητι βίου πατέρες και μητέρες των τελευταίων εκατό χρόνων και οι οποίοι, έχουν ανακηρυχθεί στη συνείδηση του λαού άγιοι, των οποίων τις επίσημες αγιοκατατάξεις πραγματοποιεί η Εκκλησία με την ιεροσυνοδική διαδικασία.

Περιοριζόμαστε εδώ να μνημονεύσουμε δύο περιπτώσεις: το προσκύνημα του Μητροπολίτου Πενταπολέως Αγίου Νεκταρίου και επίσης το επί δύο φορές του Οσίου Παϊσίου, ο οποίος έβλεπε την Παναγία κατά τη Θεία Λειτουργία σύμφωνα με προσωπική μαρτυρία του.

Ειδικότερα επιτρέψτε μας να αναφέρουμε τα εξής:

α. Οι πιστοί προσέρχονται στον Ναό μετά από πολύωρα ταξίδια, εκτός από τη θαλάσσια διαδρομή από τη Ραφήνα ή τον Πειραιά προς την Τήνο, αλλά ακόμα και καθ' όσον χρόνο έχουν οδεύσει από τις πόλεις ή τα χωριά τους για να φθάσουν ως τα λιμάνια αναχωρήσεως των πλοίων για την Τήνο, νήσταις προκειμένου εδώ να μεταλάβουν των Αχράντων Μυστηρίων. Η Θεία Κοινωνία αενάως φυλάσσεται με ακοίμητη κανδήλα στην ιερά Πρόθεση λόγω αυτών των πνευματικών αναγκών των προσκυνητών. Παρότι εξηγούμε στους ανθρώπους ότι όπου τελείται η Θεία Λειτουργία είναι ίδια η Χάρις του Κυρίου μας, είναι το ίδιο Σώμα και το ίδιο Αίμα, εν τούτοις οι πιστοί έρχονται θεωρώντας ότι το να κοινωνήσουν των Αχράντων Μυστηρίων στην Τήνο είναι για αυτούς μία ξεχωριστή και ιδιαίτερη ευλογία. Εδώ όλοι οι Ιερείς προσπαθούμε μέσα στην ποιμαντική μας μέριμνα να ενημερώνουμε τους πιστούς μας ότι δεν θα πρέπει να περιορίζουν τη Χάρη του Θεού σε ένα συγκεκριμένο τόπο.

β. Οι Χριστιανοί μας προσερχόμενοι στον Ναό ζητούν να τους διαβάσουμε ευχές από το Ιερό Ευχολόγιο. Ευχές για κάθε περίπτωση. Επιμόνως ζητούν Ιερείς, οι οποίοι είναι πράγματι παρά πόδας στο καθήκον τους και όσοι Χριστιανοί επιζητούν να διαβάσουν μια ευχή πάντοτε προθύμως οι Ιερείς μας αφού συζητήσουν ολίγον μαζί τους για να αντιληφθούν το πρόβλημα που τους απασχολεί, κάτω από το επιτραχήλιό τους στέκουν τους ανθρώπους, τους οποίους αναπαύουν και ανακουφίζουν και με αυτόν τον τρόπο πνευματικά.

γ. Στα ιερά εξομολογητήρια. Είναι διαπίστωση όλων των Πνευματικών μας, οι οποίοι καθ' όλη τη διάρκεια του έτους με ειδικό πρόγραμμα το οποίο καταρτίζουμε, παραμένουν στα εξομολογητήρια κατά τις αφίξεις των πλοίων, ότι εκεί εξομολογούνται Χριστιανοί οι οποίοι ουδέποτε στη ζωή τους έχουν

προσέλθει στο Μυστήριο της εξομολόγησεως και ομολογούν και λένουν στους Πνευματικούς ότι, επειδή βλέπουμε απέναντί μας έναν Κληρικό που δεν είναι γνωστός μας, έχουμε τη δυνατότητα να εναποθέσουμε στο επιτραχήλιό τους και στη συγγνώμη τους να ξεδιπλώσουμε την ψυχή μας και να ανακουφιστούμε. Υπάρχουν, δηλαδή, άνθρωποι οι οποίοι μπορούν να εξομολογηθούν ατοπήματα και άτεκτες πράξεις μιας ολόκληρης ζωής επειδή απέναντι τους βλέπουν ένα πνευματικό που τους είναι άγνωστος και έχουν περισσότερο θάρρος από τον κληρικό τους, τον οποίον βλέπουν καθημερινά. Και σε αυτόν τον τομέα οι πνευματικοί μας τους καταρτίζουν και τους συμβουλεύουν ότι ο πνευματικός απερχόμενος του εξομολογητηρίου ουδέποτε ανακαλεί στη μνήμη του αυτά τα οποία άκουσε καθώς αυτά τα έχει ήδη συγχωρέσει δι' εκείνου ο ίδιος ο Θεός και ουδέποτε επαναβλέποντας το πρόσωπο του Χριστιανού που έχει εξομολογηθεί τον χαρακτηρίζουν ή έχουν μέσα τους οποιαδήποτε ιδεοληψία γι' αυτόν για ότι κι αν έχουν εξομολογηθεί. Παρ' όλα αυτά στην Τήνο εξομολογούνται άνθρωποι κατά συρροή οι οποίοι στη ζωή τους δεν εξομολογήθηκαν ποτέ.

δ. Όλοι οι Χριστιανοί προσερχόμενοι κομίζουν ονόματα. Εκατοντάδες δίπτυχα με ονόματα μνημονεύονται αενάως από τους Ιερείς μας ενώπιον της αγίας Εικόνας, ενώπιον των Δεσποτικών Εικόνων του τέμπλου και παρατηρείται το φαινόμενο ότι οι Χριστιανοί παρακολουθούν την ανάγνωση των ονομάτων και διαπιστώνει κανείς ότι κατά τη ανάγνωση των ονομάτων των οικογενών τους τα οποία έχουν γράψει, ιδιαίτερος η προσοχή τους είναι τεταμένη προς αυτό ανακουφιζόμενοι και για τους ζώντες, τους περιλειπομένους αλλά και για τους κεκοιμημένους.

ε. Στη μέριμνά μας για την πάντοτε προσευχητική παρουσία των προσκυνητών στον Ναό ευθύς ως υπάρχει άφιξη πλοίου, ο εντεταλμένος με το πρόγραμμα Κληρικός τελεί πάντοτε την Ιερά Παράκληση ώστε καθώς πλησιάζουν οι προσκυνητές στον Ναό, πάντοτε τελεί εν Ιερά Ακολουθία την οποία με ιδιαίτερη κατάνυξη παρακολουθούν έως ότου έλθει η ώρα να επιστρέψουν, διότι καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου και ιδιαίτερα του χειμώνα, οι προσκυνητές έρχονται αυθημερόν και για οικονομικούς λόγους και για άλλους λόγους, οπότε είμαστε προετοιμασμένοι έστω και για λίγο εάν παραμείνουν στον Ναό, ο Ναός να μην τελεί εν σιωπή αλλά να τελείται εκεί μία Ιερά Ακολουθία.

στ. Παρ' ότι οι όλοι Χριστιανοί έρχονται κεκοιμημένοι από μακρινά ταξίδια και πολύωρα, εντούτοις ουδέποτε έχουν εκνευρισμό ή δημιουργούν προβλήματα, και έχουν υπομονή επί πολλή ώρα να στέκονται στην σειρά ιδιαίτερα το καλοκαίρι να προσκυνήσουν το ιερό Εικόνισμα και τούτο

καταδεικνύει ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν μέσα τους και την προαίρεση και την δύναμη, ότι αποφασισμένοι έρχονται εκεί να κάνουν το τάμα τους επειδή η Τήνος είναι ένας τόπος που δεν συνδέεται οδικώς, δεν είναι μια στεριανή περιοχή που μπορεί κανείς να πάει γρήγορα και να γυρίσει. Φθάνουν στην Τήνο ήσυχοι και ήρεμοι θέλοντας μέσα στην ψυχή τους να κατασταλάξει αυτή η ευλογία της αγίας Εικόνας. Αυτή είναι η εσωτερική διάθεση του προσκυνητή που παρόλο τον κόπο του είναι και υπομονετικός και ήρεμος και αυτό δείχνει και τη βαθιά του πίστη σε αυτό το οποίο έρχεται να κάνει εκεί. Η Τήνος είναι ένα διδασκαλείο πίστεως και θεολογίας, με απλά λόγια και με την εύλαλη σιωπή αυτών των ανθρώπων.

Αναρίθμητες είναι οι προσφορές άρτων καθημερινώς, ανθέων, θυμιάματος, κηρού, ελαίου, νάματος, κολλύβων, προσφορών προς τιμήν της Παναγίας ή προς τιμήν των εορταζομένων Αγίων τη συγκεκριμένη ημέρα. Όλες οι Ακολουθίες του νυχθημέρου, κορυφούμενες κατά την περίοδο της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής και εκείνης του δεκαπενταγούστου, τελούνται πάντοτε με κάθε εκκλησιαστική τάξη κατά την ακρίβεια του Τυπικού της Αγίας ημών Εκκλησίας. Καθ' εκάστην τελείται η Θεία Λειτουργία στον Ναό, εκτός από τις διατεταγμένες εκ του Τυπικού ημέρες που δεν τελείται η Θεία Λειτουργία, ώστε οι πάντες γνωρίζουν ότι υπάρχει αέναη λειτουργική ζωή στον Ναό της Παναγίας.

Οι Εφημέριοι του Ναού, αλλά και οι Εφημέριοι των ενοριών και των χωριών του νησιού με ειδικό πρόγραμμα είναι πρόθυμοι στην εξυπηρέτηση των πνευματικών αναγκών των προσκυνητών, αλλά και οι εργαζόμενοι υπάλληλοι στο Ιερό Ίδρυμα είναι πρόθυμοι να εξυπηρετήσουν τους ανθρώπους αυτούς που έρχονται από μακριά.

Σε όλους τους προσκυνητές διανέμεται δωρεάν από το Ιερό Ίδρυμα το ιστορικό του Ναού, της ευρέσεως, των εορτών της Παναγίας. το οποίο μέσα φέρει και εικονίδια της ιεράς Εικόνας ενσωματωμένα προς ευλογία των πιστών. Επίσης, διανέμονται δωρεάν φιαλίδια με ηγιασμένα είδη, έλαιον, αγιασμό ο οποίος τελείται κάθε μήνα στο φρέαρ πλησίον του Ναού της ευρέσεως το οποίο αναβλύζει από της Ευρέσεως μέχρι σήμερα.

Σεβασμιώτατοι,

Αγαπητοί πατέρες και εκλεκτοί Σύεδροι,

Στο τέλος της «Λεωφόρου Μεγαλόχαρης» στην Τήνο, ενός δρόμου θεμελιωμένου στα δάκρυα των προσκυνητών, που ξεκινά από το λιμάνι και καταλήγει στο υπέροχο βοτσαλωτό προαύλιο του περιλαμπρου και Πάνσεπτου

Ναου της Μεγαλόχαρης, υπάρχει το άγαλμα της πονεμένης μάνας, που σύρεται στα γόνατα και χέρια ικεσίας απλώνει προς τον Ουρανό.

Στέκεται εκεί, στο τέλος του ανηφορικού δρόμου προς το Ναό της Παναγίας, ενσαρκώνοντας την κάθε πονεμένη μητέρα, που άλλοτε μόνη της, άλλοτε φορτωμένη στην πλάτη το παιδί της έρχεται για να παρακαλέσει ή να ευχαριστήσει τη Μητέρα του Θεού. Έμπειρία συγκλονιστική! Ο αδύναμος και μικρός άνθρωπος απέναντι στο γεμάτο αγάπη και ευσπλαχνία βλέμμα του Παντοδύναμου Θεού. Θεώνται με τα μάτια τους το τέλειο, ενωτίζονται με τ' αυτιά τους τη φωνή του Θεού, που τους σιγομουρμουρίζει σαν αύρα, όπως τότε, στον Προφήτη Ηλία, πάνω στο όρος Χωρήβ «θα είμαι πάντα εδώ!», και ταυτόχρονα αγγίζουν με τα χέρια τους την ιστορία και τον πολιτισμό ενός τόπου, που ζυμώθηκε με την αρμύρα της θάλασσας και «ψήθηκε» από τον ήλιο του Αιγαίου πάνω στην πυρωμένη Κυκλαδίτικη πέτρα, και που, αιώνες τώρα παραμένει ιερό αρτοφόριο, πού περικλείει και με ασφάλεια διαφυλάττει τον πολυτίμητο θησαυρό της αγίας Εικόνας.

Το ουρανογείτον καμπαναριό της Παναγίας ενηχεί στην καρδιά κάθε πιστού την διαπίστωση «και πού, λοιπόν, άλλην ευρήσω αντίληψιν;» και του υπομιμνήσκει ότι εδώ βρίσκεται ένα ανεκτίμητο κειμηλιοφυλάκειο πίστης, ιστορίας και πολιτισμού. Αν θα μπορούσε κανείς να αποκρυπτογραφήσει, μέσα από ένα ιδιότυπο υπέρηχο τα βιώματα της ψυχής κάθε προσκυνητή, με βεβαιότητα θα διαπίστωνε ότι, παίρνοντας το δρόμο της επιστροφής, γίνεται φορέας μοναδικών εμπειριών και βιωμάτων, που δεν θέλει να τα κρατήσει ζηλότυπα για τον εαυτό του, αλλά με πηγαίο αυθορμητισμό τα μεταφέρει και σε άλλους, σε μια διαρκή προτροπή και πρόσκληση ταυτόχρονα να φτάσουν κι εκείνοι στην Τήνο και να αγγίξουν το ιερό Εικόνισμα της Παναγίας, αφού πρώτα σταθούν ευλαβικά μπροστά στο άγαλμα της πονεμένης μάνας, που λες και περιμένει να της σκουπίσει από το μάτι ένα δάκρυ.

Θεωρούμε ιδιαίτερη ευλογία και οφείλουμε πολλές ευχαριστίες προς τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερώνυμο, την Ιερά Σύνοδο, αλλά και τον Σεβασμιώτατο Πρόεδρο κ. Χρυσόστομο και τα μέλη της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Προσκυνηματικών Περιηγήσεων, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια έχουν την ανάληψη της πρωτοβουλίας αυτών των συνεδρίων και την ανάπτυξη της δραστηριότητας του θρησκευτικού τουρισμού και με ανύστακτο ενδιαφέρον προσπαθούν να αναδείξουν και αυτήν την ποιμαντική πλευρά της ζωής της Εκκλησίας μας και θεωρούμε ότι το πράττουν άριστα.

Σας ευχαριστώ πολύ!